

Buzási Gábor adjunktus Kiss András doktorandusz	szeminárium szerda 16:00-17:30, F/232	BBN-HEB11-310.4 BMA-HEBD-209 BBN-BIB-691.4 BBV-205.12 BMVD-205.15
Jézus a zsidó hagyományban		
<p>A zsidóság és a kereszténység kapcsolatának tudományos módszerekkel történő vizsgálata fontos felismeréseket rejt közös kultúránkra vonatkozóan. Mindkét vallás a bibliai látásmódból és hagyományokból ered, mégis alapvető kérdésekben ellentétes értelmezésekre és belátásokra jutottak. Jézus személye központi helyet foglal el a két vallás egymáshoz való viszonyában. A kétezer éves egymás mellett élés és polémia során azonban a zsidóság és a kereszténység számtalan módon hatott is egymásra kölcsönösen, bár ez nem feltétlenül vált tudatossá a két közösségben. A kurzus során Jézus zsidó értelmezéstörténetének egyes fejezeteit vizsgáljuk meg. A legfontosabb források és angol nyelvű szakirodalom segítségével rálátást kapunk arra, hogyan változott a zsidóság viszonya a kereszténység központi alakjához a talmudi időktől kezdve a középkori elutasításon és rabbinikus különvéleményeken keresztül Jézus alakjának felvilágosodás utáni zsidó „visszaigényléséig” a <i>Wissenschaft des Judentums</i> gondolkodóinál, a cionista ideológusoknál és művészeknél, valamint a holokauszt utáni gondolkodóknál.</p>		
<p><i>Követelmények</i></p>		
<p>Az órákon szakirodalmat és részben forrásokat elemzünk, amihez az angol nyelvtudás elengedhetetlen; ókori nyelvek ismerete nem szükséges. Az egyes (alkalmanként kb. 50 oldal terjedelmű) olvasmányokhoz az oktatók rövid (20-30 perces) bevezetőt mondanak, majd a hallgatók megosztják véleményüket, megfogalmazzák kérdéseiket, amelyeket azután közösen megvitatunk. A félév végén 2.500 szavas dolgozatot kell írni magyarul vagy angolul. Az értékelés az órai munka (60%) és a szemináriumi dolgozat (40%) alapján történik.</p>		
<p><i>Tematika</i></p>		
<p>1. Február 21. Bevezetés COOK, M. J., „Jewish Perspectives on Jesus”, in: Burkett, Delbert (ed.), 2011, 215-231.</p>		
<p>2. Február 28. Jézus és a korai zsidó messianizmus BOYARIN, D., „Two Powers in Heaven; or, the Making of a Heresy”, in: Najman – Newman (eds.), 2004, 331-370.</p>		
<p>3. Március 7. Jézus a Talmudban SCHÄFER 2007, 95–129 („Jesus in the Talmud”). HERFORD 1903, 344-360 („Jesus in the Talmud and Midrash”).</p>		

4. Március 14.

A messiás rabbinikus visszaigénylése

Pesikta Rabbati, ford.: BRAUDE 1968, 662–668; 676–690.
SCHÄFER 2012, 236–271 („The Suffering Messiah Ephraim”).

5. Március 21.

Filozófiai-teológiai reflexiók középkorban

MAIMONIDES, „Epistle to Yemen”

https://en.wikisource.org/wiki/Epistle_to_Yemen/Complete.

MAIMONIDES: „Melachim uMilchamot - Chapter 11”.

https://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/1188356/jewish/Melachim-uMilchamot-Chapter-11.htm.

DURAN, P., „Be Not Like Unto Thy Fathers”, in: Talmage (ed.), 1975, 119–123.

BARKER – GREGG (eds.) 2010, 25–31 („The Church—Not Jesus—is the Heretic”:

Isaac of Troki, Faith Strengthened & „Jesus: Jewish Evangelist to the Gentiles”:

The Letter of Rabbi Jacob Emden).

LASKER 1977, 105-134 („Incarnation”).

6. Április 11.

Jézus a középkori populáris zsidó kultúrában (Toldot Jésu)

Toledot Yeshu, ford. FOOTE and WHEELER, 1885; vagy a WAGENSEIL-féle változat.

KLAUSNER 1926, 47–54 („The Hebrew Sources: Tol’doth Yeshu”).

YASSIF, E: „Toledot Yeshu: Folk-Narrative as Polemics and Self Criticism”, in:

Toledot Yeshu („*The Life Story of Jesus*”) *Revisited*, in: Schäfer – Meerson –

Deutsch (eds.), 2011, 101–136.

MEERSON, M. & SCHÄFER, P. „Toledot Yeshu as a Tool of Polemic”, in: Meerson,

& Peter Schäfer, 1–18, in: Meerson – Schäfer (eds.), 2014, 1–18.

7. Április 18.

Felvilágosodás és 19. Század

MENDELSSOHN 2011, 3–15 („The Lavater Affair and Related Documents”); 70–71

& 117–123 („Prefactory Note to & Excepts from *Jerusalem*”).

HESCHEL 1998, 127–161 („The Jewish Jesus and the Protestant Flight from the Historical Jesus”).

8. Április 25.

A 19. századi Amerika

BERLIN, G. L. „Late Nineteenth Century Reform: A New Look At Jesus”, in: Berlin (ed.), 1989, 45–75.

KOHLER, K., „Moses and Jesus”, in: Berlin (ed.), 1989, 120–128.

9. Május 2.

Di cejlem-fráge, „a feszület-kérdés”: Jézus-ábrázolás a zsidó művészetben

ASCH, S., „The Carnival Legend”, in: Asch, 1944, 63–67.

HOFFMAN 2007, 69–75; 123–131 („The Crucifix Question” & „Yiddish Modernism and the Landscape of the Cross”).

ARBEL, D. „‘Ben-Yosef is a Jewish Son’: Jewish Portrayals of Jesus – Dialectic Reclamation of Presentation and Transformation”, in: Burns (ed.), 2007, 139–154.

10. Május 9.

Jézus a cionizmusban

LANGTON 2002, 249-279 („Montefiore and Jesus”)

STAHL, N., „Jesus as the New Jew: Zionism and the Literary Representation of Jesus”, in: *Journal of Modern Jewish Studies*, 11/1 (2012), 1–23.

11. Május 16.

A holokauszt után: az elveszett testvér

BUBER, M., „Two Types of Faith”, in: Rothschild (ed.), 1996, 143–153.

NOVAK 1989, 73–92 („The Quest for the Jewish Jesus”)

BATNITZKY, L., „Jesus in Modern Jewish Thought”, in Stahl (ed.), 2012, 159–170

A kötelező olvasmányok bibliográfiai adatai

Arbel, Daphna. „Ben-Yosef is a Jewish Son”: Jewish Portrayals of Jesus – Dialectic Reclamation of Presentation and Transformation”, 7. fejezet, in: *Jesus in Twentieth-Century Literature, Art, and Movies*, szerkesztette: Paul C. Burns, 139–154. New York, London: Continuum International Publishing Group, 2007.

Asch, Sholem. „The Carnival Legend”, in: *Children of Abraham: Short Stories of Sholem Asch*, fordította Maurice Samuel, 63–67. London: George Routledge & Sons Ltd., 1944.

Barker, Gregory A., and Stephen E. Gregg. „Jesus in Judaism: The Classic Texts”, 1. fejezet, in: *Jesus Beyond Christianity: The Classic Texts*, szerkesztette: Gregory A. Barker, & Stephen E. Gregg, 9–80. Oxford: Oxford University Press, 2010.

Batnitzky, Leora. „Jesus in Modern Jewish Thought”, in *Jesus among the Jews: Representation and Thought*, szerkesztette: Neta Stahl, 159–170. New York: Routledge, 2012.

Berlin, George L. „Late Nineteenth Century Reform: A New Look At Jesus”, 4. fejezet, in: *Defending the Faith: Nineteenth-Century American Jewish Writers on Christianity and Jesus*, 45–75. Albany: State University of New York Press, 1989.

Boyarin, Daniel, „Two Powers in Heaven; or, the Making of a Heresy”, in: Najman, Hindy – Newman, Judith E. (eds.), *The Idea of Biblical Interpretation: Essays in Honor of James L. Kugel*, 331-370. Leiden / Boston: Brill, 2004

Braude, William G., ford. *Pesikta Rabbati: Homiletical Discourses for Festal Days and Special Sabbaths*. New Haven (CT): Yale University Press, 1968.

Buber, Martin. „Two Types of Faith”, in: *Jewish Perspectives on Christianity*, szerkesztette: Fritz A. Rothschild, 143–153. New York: Continuum, 1996.

Cook, Michael J. „Jewish Perspectives on Jesus”. In *The Blackwell Companion to Jesus*, szerkesztette Delbert Burkett, 215–231. Chichester: John Wiley & Sons, 2011.

Duran, Profiat. „Be Not Like Unto Thy Fathers”, in: *Disputation and Dialogue: Readings in the Jewish-Christian Encounter*, szerkesztette: Frank Ephraim Talmage, 119–123. New York: Ktav Publishing House, Inc., 1975.

Foote, G. W. és Wheeler, J. M. *The Jewish Life of Christ Being the Sepher Toldoth Jeshu. ספר תולדות ישו or the Book of the Generation of Jesus*. London: Progressive Publishing Company, 1885.

- Herford, Travers L. „Jesus in the Talmud and Midrash.” II/I. fejezet, „General Results” alcím in: *Christianity in Talmud and Midrash*, 344–360. New York: Ktav Publishing House, 1903.
- Heschel, Susannah. „The Jewish Jesus and the Protestant Flight from the Historical Jesus”, 5. fejezet, in *Abraham Geiger and the Jewish Jesus*, 127–161. Chicago: The University of Chicago Press, 1998.
- Hoffman, Matthew. *From Rebel to Rabbi: Reclaiming Jesus and the Making of Modern Jewish Culture*. Palo Alto, CA: Stanford University Press, 2007.
- Klausner, Joseph. *Jesus of Nazareth: His Life, Times, and Teaching*. Translated by Robert Danby. New York: The Macmillan Company, 1926.
- Kohler, Kaufmann. „Moses and Jesus”, 11. fejezet, in *Defending the Faith: Nineteenth-century American Jewish Writings on Christianity and Jesus*, by George L. Berlin, 120–128. Albany: State University of New York Press, 1989.
- Langton, Daniel R. *Claude Montefiore: His Life and Thought*. London / Portland, OR: Vallentine Mitchell, 2002.
- Lasker, Daniel J. *Jewish Philosophical Polemics Against Christianity in the Middle Ages*. Oxford / Portland, OR: The Littman Library of Jewish Civilization, 1977.
- Maimonides, Moses „Epistle to Yemen”,
https://en.wikisource.org/wiki/Epistle_to_Yemen/Complete.
- Maimonides, Moses „Melachim uMilchamot - Chapter 11”,
https://www.chabad.org/library/article_cdo/aid/1188356/jewish/Melachim-uMilchamot-Chapter-11.htm.
- Meerson, Michael, and Peter Schäfer. „Toledot Yeshu as a Tool of Polemic”, in: *Toledot Yeshu: The Life Story of Jesus*, szerkesztette: Michael Meerson, & Peter Schäfer, 1–18. Tübingen: Mohr Siebeck, 2014.
- Mendelssohn, Moses. *Writings on Judaism, Christianity & the Bible*. Szerkesztette: Michah Gottlieb. Waltham: Brandeis University Press, 2011.
- Novak, David. „The Quest for the Jewish Jesus”, 4. fejezet, in *Jewish-Christian Dialogue: A Jewish Justification*, 73–92. Oxford & New York: Oxford University Press, 1989.
- Schäfer, Peter. „Jesus in the Talmud”, 9. fejezet, in *Jesus in the Talmud*, 95–129. Princeton: Princeton University Press, 2007.
- . „The Suffering Messiah Ephraim”, 9. fejezet, in *The Jewish Jesus*, 236–271. Princeton & Oxford: Princeton University Press, 2012.
- Stahl, Neta. „Jesus as the New Jew: Zionism and the Literary Representation of Jesus.” *Journal of Modern Jewish Studies* 11, no. 1 (március 2012): 1–23.
- Yassif, Eli. „Toledot Yeshu: Folk-Narrative as Polemics and Self Criticism”, in: *Toledot Yeshu („The Life Story of Jesus”) Revisited*, szerkesztette: Peter Schäfer, Michael Meerson, & Yaakov Deutsch, 101–136. Tübingen: Mohr Siebeck, 2011.

Ajánlott olvasmányok:

- Ben-Chorin, Schalom. „The Figure of Jesus”, 1. fejezet, in: *Brother Jesus: The Nazarene Through Jewish Eyes*, translated by Jared S. Klein, & Max Reinhart, 1–19. Athens (GA), London (UK): The University of Georgia Press, 2001.

- Boyarin, Daniel. „The Son of Man in First Enoch and Fourth Ezra: Other Jewish Messiahs of the First Century”, 2. fejezet, in: *The Jewish Gospels: The Story of the Jewish Christ*, 71–102. New York: The New Press, 2012.
- Flusser, David. „The Crucified One and the Jews.” 17. fejezet, in: *Jesus*, 221–236. Jerusalem: The Hebrew University Magnes Press, 2001.
- Geiger, Abraham. „Parties and Sects, Origin of Christianity.” IX. fejezet, in: *Judaism and its History*, translated by Maurice Mayer, 122–136. New York: Thalmessinger & Cahn, 1866.
- Graetz, Heinrich. „Messianic Expectations and the Origin of Christianity”, II. kötet, VI. fejezet in: *History of the Jews*, 141–173. Philadelphia: The Jewish Publication Society of America, 1893.
- Herberg, Will. „A Jew Looks At Jesus”, in: *Jewish Perspectives on Christianity*, szerkesztette: Fritz A. Rothschild, 256–263. New York: Continuum, 1996.
- Heschel, Susannah. „Jesus in Modern Jewish Thought”, in: *The Jewish Annotated New Testament*, szerkesztette: Amy-Jill Levine, & Marc Zvi Brettler, 582–585. Oxford: Oxford University Press, 2011.
- . „Jewish Views of Jesus”, 17. fejezet, in *Jesus in the World's Faiths: Leading Thinkers from Five Religions Reflect on His Meaning*, szerkesztette: Gregory A. Barker, 149–160. Maryknoll: Orbis Books, 2005.
- Homolka, Walter. In *Jesus Reclaimed: Jewish Perspectives on the Nazarene*, translated by Ingrid Shafer, 1–27. New York, Oxford: Berghahn Books, 2015.
- . *Jewish Jesus Research and its Challenge to Christology Today*. Boston & Leiden: Brill Academic Publishers, 2016.
- Idel, Moshe. „Abraham Abulafia: A Kabbalist „Son of God” on Jesus and Christianity”, 5. fejezet, in *Jesus Among the Jews: Representation and Thought*, szerkesztette: Neta Stahl, 60–93. London & New York: Routledge, 2012.
- Kerem, Yitzchak. „The Jewish and Greek Jesus”, in: *The Jewish Jesus: Revelation, Reflection, Reclamation*, szerkesztette: Zev Garber, 159–180. West Lafayette: Purdue University Press, 2011.
- Levenson, Alan T. *Hidden in Plain Sight: Moses Mendelssohn's Rhetorical Use of Jesus*. 12 2011. <http://www.bibleinterp.com/opeds/lev358029.shtml> (accessed 10 7, 2017).
- Levine, Amy-Jill. „Jesus and Judaism”, 1. fejezet, in *The Misunderstood Jew: The Church and the Scandal of the Jewish Jesus*, 17–52. New York (NY): HarperCollins, 2006.
- Levine, Amy-Jill, és Brettler, Marc Zvi (szerk.). *Jewish Annotated New Testament*. Oxford (UK): Oxford University Press, 2011.
- Lockshin, Martin. „Jesus in Medieval Jewish Tradition”, in: *The Jewish Annotated New Testament*, szerkesztette: Amy-Jill Levine, & Marc Zvi Brettler, 581–582. Oxford: Oxford University Press, 2011.
- Mendelssohn, Moses. *Jerusalem, Or on Religious Power and Judaism*. Fordította Allan Arkush. Lebanon, New Hampshire: Brandeis University Press, 1983.
- Matt, Daniel. „Yeshua the Hasid”, in: *Jesus Through Jewish Eyes*, szerkesztette: Beatrice Bruteau, 74–80. Maryknoll: Orbis Books, 2003.
- Miller, Moshe. *Rabbi Jacob Emden's Attitude Toward Christianity*. 2. kötet, in *Turim: Studies in Jewish History and Literature Presented to Dr. Bernard Lander*, szerkesztette: Michael Schmidman, 105–136. New York: Tauro College Press, 2008.

- Montefiore, Claude G. *Some Elements of the Religious Teachings of Jesus According to the Synoptic Gospels*. London: Macmillan and Co. Ltd., 1910.
- Neusner, Jacob. „A Practicing Jew in Dialogue with Jesus”, in: *A Rabbi Talks with Jesus*, by Jacob Neusner, 18–34. Montreal & Kingston: McGill-Queen's University Press, 2000.
- . „Why Jesus Has No Meaning to Judaism”, 19. fejezet, in *Jesus in the World's Faiths: Leading Thinkers from Five Religions Reflect on His Meaning*, szerkesztette: Gregory A. Barker, 155–173. Maryknoll: Orbis Books, 2005.
- Sherwin, Byron L. „Who Do You Say That I Am? (Mark 8:29): A New Jewish View of Jesus”, in: *Jesus Through Jewish Eyes: Rabbis and Scholars Engage an Ancient Brother in a New Conversation*, szerkesztette: Beatrice Bruteau, 31–44. Maryknoll, NY: Schocken Book, 2003.
- Solomon, Lewis D. „Jesus: A Prophet of Universalistic Judaism”, in: *Jesus Through Jewish Eyes: Rabbis and Scholars Engage an Ancient Brother in a New Conversation*, szerkesztette: Beatrice Bruteau, 151–167. Maryknoll, NY: Schocken Books, 2003.
- Van Voorst, Robert. „Jesus in Jewish Writings”, 3. fejezet, in *Jesus Outside the New Testament: An Introduction to Ancient Evidence*, 75–134. Grand Rapids, London: William B. Eerdmans Publishing Company, 2000.
- Vermes, Geza. *Jesus in His Jewish Context*. Minneapolis: Fortress Press, 2003.
- . *Jesus the Jew*. Minneapolis: Fortress Press, 1981.
- Visotzky, Burton L. „Jesus in Rabbinic Tradition”, in: *The Jewish Annotated New Testament*, szerkesztette: Amy-Jill Levine, & Marc Zvi Brettler, 580–581. Oxford: Oxford University Press, 2011.